

Elhunyt Császár Ákos matematikus, az MTA rendes tagja

2017. december 14-én, életének 94. évében elhunyt Császár Ákos, az MTA rendes tagja, az általános topológia nemzetközileg elismert szaktekintélye.

2017. december 15.

Császár Ákos (1924 – 2017) Fotó: www.writeopinions.com

Császár Ákos 1924-ben született Budapesten. Tanulmányait Budapesten végezte, 1947-ben a Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett matematika–fizika szakos középiskolai tanári oklevelet. Még ugyanabban az évben „Sub Laurea Almae Matris” kitüntetéses doktorrá avatták.

Egyetemi oktatói pályafutását 1946-ban a Budapesti Műszaki Egyetemen kezdte. 1952-től oktatott az ELTE Természettudományi Karán, 1957-től egyetemi tanárként. 1994-ben lett az ELTE professor emeritusa. 1952-től 1992-ig, negyven éven át látott el tanszékvezetői feladatot az ELTE-n. A tanszék neve a matematikai és egyetemi közélet e meglehetősen viharos négy évtizedében többször változott, az állandóságot, a tanszék minőségi oktató- és kutatómunkáját Császár Ákos garantálta. Kollégái és tanítványai mindig csodálták páratlan vezetői egyéniségét, higgadtságát, korrektségét és pontosságát. Előadásaira, szabatos, mindig gondosan megfogalmazott mondataira tanítványok százai emlékeznek.

Tudományos tevékenységének két fő területe a valós függvénytan és a topológia volt. Az 1940-es és 1950-es években írt valós függvénytanai munkái kiemelkedő, ma már klasszikusnak számító eredményeket tartalmaznak. Az 1950-es évek végétől érdeklődése a topológia felé fordult, az általános topológia nemzetközileg elismert szaktekintélye lett. Ő alkotta meg a szintopogén tér fogalmát, amely a topologikus terek, az uniform terek és a szomszédsági terek közös általánosítása. A szintopogén terek elméletének alapos kidolgozása tekinthető talán a legnagyobb hatású eredményének. Tudományos adatbázisok mintegy 180 referált munkájáról tudnak, ezek között négy szakkönyv szerepel.

Az általános topológia alapjairól szóló könyvét három nyelven is kiadták. Császár Ákos nevét több matematikai fogalom, így a Császár-derivált és a Császár-poliéder is őrzi.

Császár Ákos a tudományos közélet számos kulcspozícióját is betöltötte. 1970-ben lett a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, 1979-től rendes tag. Több cikluson át volt az akadémia Matematikai és Fizikai Tudományok Osztályának elnöke és tagja az MTA Elnökségének.

1960 és 1993 között mellékállásban vezette az MTA Matematikai Kutatóintézetében a Topológiai Osztályt, és megeremtette a magyar topológiai iskolát. 1966-tól 1980-ig a Bolyai János Matematikai Társulat főtitkára, majd 1980-tól 1990-ig elnöke, 1990-től pedig tiszteletbeli elnöke volt. Két nemzetközi szakfolyóirat főszerkesztője és több nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottságának volt tagja.

A tudományos ismeretterjesztésben (TIT) is óriási szerepet vállalt.

Tudományos és közéleti munkáját számos elismerésben részesítették. 1962-ben Akadémiai Díjat, 1963-ban Kossuth-díjat kapott. 1981-ben a Csehszlovák Tudományos Akadémia Bolzano-aranyéremmel tüntette ki. 1983-ban neki ítélték a Szele Tibor-emlékérmet. 1984-ben elnyerte a Munka Érdemrend arany fokozatát, 1992-ben pedig az ELTE-emlékérmet. 1994-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét kapta. 1999-ben elnyerte az Arany János Közalapítvány a Tudományért nagydíját. 2008-ban ismeretterjesztői munkásságáért Szily Kálmán-emlékéremben részesült. 2009-ben elnyerte az Akadémiai Aranyérmet.

Császár Ákos búcsúztatására szűk családi körben került sor.

http://mta.hu/mta_hirei/elhunyt-csaszar-akos-matematikus-az-mta-rendes-tagja-108334

Császár Ákost a Szent István Tudományos Akadémia 1999-ben választotta tagjai sorába. Székfoglaló előadását 2004-ben tartotta meg: *Ötven Éve halt meg Szőkefalvi Nagy Gyula* címmel, ami megjelent a Szent István Tudományos Akadémia Székfoglaló Előadásai sorozatban és akadémiánk honlapján hozzáférhető:

<http://szit.katolikus.hu/feltoltes/Csaszar%20Akos.pdf>

Requiescat in pace!